

Kääpäpimikkä

Rödhalsad svartbagge
Neomida haemorrhoidalis

Uhanalaisuusluokka (IUCN): silmälläpidettävä (NT)

Luonnehdinta

Kääpäpimikkä on 5–6 mm pituinen, kiiltävä kovakuoriainen. Väriltään se on ruosteenpunainen. Peitinsiivet ovat punaisia kärkiä lukuun ottamatta sinertävän mustat. Kääpäpimikkä muistuttaa käävillä usein tavattavia yleisiä helysieniäisiä (*Triplax* spp.), jotka ovat kuitenkin litteämpiä ja niiden tuntosarvien kärjet ovat nuijamaiset. Niillä ei myöskään ole punaisia peitinsiipien kärkiä. Harvinainen, mutta leviämässä oleva yleensä pötkelökäävillä elävä isovalekääpäinen (*Tetratoma fungorum*) on myös aika samannäköinen. Silläkin on kuitenkin yksivärisen tummat peitinsiivet ja sen pää on musta. Kääpäpimikän koiraan voi lisäksi aina tunnistaa otsan kahdesta sarvesta, joiden koko vaihtelee aika paljon.

Elinympäristö ja levinneisyys

Kääpäpimikkä elää aurinkoisten paikkojen vanhoissa koivupötkkelöissä taulakäävillä. Kääpäpimikälle sopivia elinympäristöjä ovat koivua kasvavat hakamaat sekä hakkuualoille jätetyt koivupötkkelöt. Edellytyksenä on kuitenkin kääpäisten koivujen runsaus ja hyvä jatkumo. Toukat elävät kuolleissa taulakäävän itiöemissä. Yleensä se asuttaa melko korkealla puussa olevia kääpiä. Aikuisia ja toukkia voidaan löytää käävistä ympäri vuoden. Aikuisia kuoriaisia voi kesällä tavata kääpien pinnalla. Kääpäpimikkä on levinnyt laikuittaisesti Suomen etelärannikolta Pohjois-Karjalaan asti. Levinneisyys ja etenkin uudet havainnot painottuvat kuitenkin selvästi Etelä-Suomen itäpuoliskoon.

Nykytila ja uhkatekijät

Kääpäpimikkä on taantunut metsien puulajisuhteiden muutosten ja lahoppuun määrän vähenemisen takia. Ne uhkaavat lajia edelleen samoin kuin valoisien hakamaiden umpeen kasvaminen.

Hoitosuositukset

Kääpäpimikän esiintymispaikalla ja sen läheisyydessä tulisi säästää aurinkoisilla paikoilla olevat taulakääpäiset koivut. Lisäksi tulisi säästää riittävästi eri-ikäisiä koivuja, jotta sopivien isäntäpuiden jatkumo ei katkeaisi. Koivupötkkelöiden ja vanhojen koivujen säästäminen avohakkuun yhteydessä luolajille lisää sopivaa elinympäristöä.

Lähteet

- Ehnström, B. & Axelsson, R. 2002. Insektsnag i bark och ved. ArtDatabanken, SLU, Uppsala. 512 s.
- Gärdenfors, U., Aagaard, K., Biström, O. (red.) & Hollmer, M. (ill.) 2002. Hundraelva nordiska evertebrater. Handling för övervakning av rödlistade småkryp. Nord 2002:3. Nordiska Ministerrådet och ArtDatabanken. 288 pp.
- Rassi, P., Alanen, A., Kemppainen, E., Vickholm, M. & Väisänen, R. 1985. Uhanalaisten eläinten ja kasvien suojelutoimikunnan mietintö. Osa II Suomen uhanalaiset eläimet. Komiteamietintö 1985:43, Ympäristöministeriö, Helsinki. 466 s.

Kuva: Juhani Päivärinta